

I dagens frågor

Red: Sten Söderberg

Svälten

Kampen mot svält och hungersnöd i de fattiga länderna kommer att före årets slut ta ett avgörande steg framåt. Detta beror främst på att en ny internationell miljöfond för jordbruksutveckling (IFAD) långt om länge blir klar att träda i funktion. Ett annat skäl till optimism är en rad beslut som FN:s världslivsmedelsråd (WFC) nyligen fattade om att bistå de sämst ställda u-länderna att försörja sina invånare.

Både IFAD och WFC går tillbaka på FN:s livsmedelskonferens i Rom 1974 där man beslöt upprätta de två organen. Livsmedelsrådet höll sitt första möte redan i juni 1975. IFAD har tagit längre tid eftersom man måste vänta på att det nödvändiga antalet stater ratificerat avtalet om fonden.

Världslivsmedelsrådet är ett politiskt organ med uppgift att samordna det internationella biståndsarbetet. Det har 36 medlemmar, bland dem för närvarande Sverige. De årliga mötena hålls på ministernivå och inte minst detta gör att rådets beslut får särskild vikt.

På rådets senaste möte i Manila antog man ett internationellt aktionsprogram i 22 punkter. Rådets president *Arturo Tanco* (Filippinerna) underströk efter mötet att detta aktionsprogram var "inledningen till en lösning av det mest påträngande av världens problem — svält och undernäring".

FN beräknar att omkring 500 miljoner människor svälter. Minst 40 procent av dem är barn.

Holland och Sverige i biståndstopp

60,5 miljarder kronor i statligt bistånd lämnade de 17 länder som ingick i OECDs biståndskommitté DAC under 1976. Det är praktiskt taget lika mycket som året innan. I reala termer betyder det en minskning på mellan en och tre procent, meddelar *Nyhetsida* (nr 6) från SIDA.

Som andel av ländernas bruttonationalprodukt (BNP) sjönk biståndsutbetalningarna från 0,36 procent till 0,33 procent.

För 1977 räknar DAC med en ökning av utbetalningarna. Beräkningarna bygger på att medlemsländernas åtaganden har ökat under 1976.

Tio DAC-länder ökade sina biståndsutbetalningar under 1976. Särskilt snabbt ökade biståndet från Nederländerna, som nådde upp till 0,82 procent av BNP, och Norge som kom upp till 0,71 procent. Norge blev därmed det tredje DAC-land, som uppfyllde FN-målet om biståndsutbetalningar på minst 0,7 procent av BNP.

Sverige som var det första land som nådde det målet, låg 1976 på samma nivå som 1975, dvs 0,82 procent av BNP. (Det svenska enprocentmålet gäller biståndsanslag, medan FN-målet gäller utbetalt bistånd. Utbetalningarna släpar alltid efter något.)

Andra länder har minskat sitt bistånd, mätt som andel av BNP. Det gäller Canada, Västtyskland, Japan, Australien, Belgien, Nya Zeeland och Österrike.

FOTNOT: Medlemmar i OECDs biståndskommitté DAC är Australien, Österrike, Belgien, Canada, Danmark, Finland, Frankrike, Västtyskland, Italien, Japan, Nederländerna, Nya Zeeland, Norge, Sverige, Schweiz, Storbritannien och USA.

Svårigheter med hemhjälp — Sverige föregångsland?

International Council of Home-help Services (den internationella organisationen för social hemhjälp) har i dagarna avslutat en kongress i Montreux, Schweiz.

500 personer — administratörer, organisatörer och fältpersonal — från 14 länder deltog i kongressen.

Bl a diskuterades krav på vård och hjälp som allmänheten numera ställer och de möjligheter den sociala hemhjälpen har att delta i vårdarbetet. Personalens krav på bättre arbetsförhållanden, högre löner och en mera nyanseerad utbildning framfördes också.

Samtliga deltagare var eniga om att det numera är åldringsvården som ställer de största kraven på hemhjälporganisationerna, utan vilkas medverkan man inte klarar omsorgen av det alltmer växande antalet gamla människor världen över. I flera länder har man stora svårigheter att rekrytera personal till den sociala hemhjälpen.

Kongressen riktade också ett upprop till regeringarna i medlemsländerna att satsa än mera på utvecklingen av den hjälp och service som ges i hemmen åt äldre personer med handikapp och barnfamiljer.

Man beslöt att förlägga nästa kongress — i maj 1981 till Stockholm.

Sverige anses som ett föregångsland vad gäller utvecklingen av den sociala hemhjälpen.

Sverige representerades på kongressen i Montreux av socialstyrelsen. Socialförvaltningen i Stockholm, Sveriges socialchefer förening samt Svenska Hemvårdarinneförbundet.

Färre vill forska

Forskarutbildning (inkl psykologutbildning) vid universitet och högskolor påbörjades kalenderåret 1976 av 2 420 studerande enligt den preliminära rapporteringen vid terminens början. Jämfört med motsvarande rapportering kalenderåret 1975 är det en minskning med knappt 100 studerande. Tillströmningen till psykologutbildning 1976 var oförändrad, ca 175 studerande, varför det är tillströmningen till studier för doktorsexamen som preliminärt minskat.

Hösten 1976 omfattade forskarutbildningen vid universitet och

högskolor, enligt den preliminära rapporteringen, 15 650 registrerade, vilket är en minskning med ca 300 jämfört med motsvarande rapportering höstterminen 1975.

Omkring 12 600 registrerade i forskarutbildning uppgavs hösten 1976 vara studieaktiva — en ökning med ca 100 studerande jämfört med hösten 1975. Den uppgivna genomsnittliga aktivitetsgraden i procent sjönk från 52 proc höstterminen 1975 till 50 proc höstterminen 1976.

Av de aktiva i forskarutbildning hösten 1976 avsåg knappt 95 proc avlägga doktorsexamen (enligt 1969 års bestämmelser), 5 proc psykologexamen och mindre än 1 proc forskarexamina enligt äldre bestämmelser. Hösten 1975 var motsvarande andelar 92 proc, 7 proc resp 1 proc. Minskningen av andelen psykologstuderande från 7 till 5 procentenheter — en minskning med ca 270 studerande — sammanhänger med att spärar allmänt infördes vid antagning till psykologutbildning höstterminen 1972. Många psykologstuderande antagna före hösten 1972 har nu examinerats eller avbrutit sina studier.

Fördelningen av registrerade i forskarutbildning på olika fakulteter var höstterminen 1976 i stort densamma som höstterminen 1975. Samhällsvetenskaplig fakultet omfattade 4 300 registrerade (28 proc av samtliga) — varav 820 registrerade inom psykologutbildningen. Humanistisk fakultet hade 3 060 registrerade (20 proc), matematisk-naturvetenskaplig fakultet 2 850 (18 proc), teknisk fakultet 2 280 (15 proc) och medicinsk fakultet 2 000 (13 proc). Vid övriga fakulteter fanns tillsammans 1 230 registrerade (8 proc).

Andelen kvinnor av samtliga registrerade i forskarutbildning var 26 proc höstterminen 1976. Genomsnittsåldern för aktiva studerande var 35 år för kvinnorna och 33 år för männen.

Politiska målsättningar men...

Landstingen har kongressat och i en ledare i *Landstingens tidskrift* (9/77) heter det

Ett starkt förbund för alla landsting.

Så föll orden när landstingsförbundets nyvalde ordförande avslutade årets kongress i Linköping. Han knöt därmed an till ett tema som den avgående ordföranden slagit an redan vid öppnandet dagen innan. Bred samverkan till gagn för landstingen och länens invånare är nödvändig, oavsett om majoriteten skiftar.

Den som iakttog kongressen som besökare utifrån fick kanske intrycket att de politiska målsättningarna är stora. Det fördes en livlig debatt om sjukvårdspolitik, där synpunkterna sannerligen inte alltid sammanföll. Landstingens svåra ekonomiska läge gjorde det naturligt, att frågan hur de nödvändiga resurserna skall skrapas fram återkom under flera punkter.

Men i grund och botten är det mera som förenar än som skiljer. Vi skulle inte kunna stå till svars med att stoppa utbyggnaden av sjukvården, framför allt med hänsyn till en äldre generation. Samtidigt står det klart att takten måste anpassas till vad som är samhällsekonomiskt möjligt.

Lika odiskutabelt är att dagens finansieringssystem rämnar i sömmarna. Det behövs inga långa och invecklade resonemang för att visa, att ett annorlunda utformat system måste till. Det måste komma snart, redan innan det här decenniet är slut. Och att förändringen måste innebära ett närmare samspel mellan stat, landsting och primärkommuner är heller inget att blunda för.

En annan viktig fråga kom till synes i skymundan på kongressen.

Den handlade om landstingens framtida roll i regionalpolitiken. Inläggen var få — men de var tunga. Där demonstrerades en gemensam grundsyn på landstingen som förvaltare av länsbefolkningens intressen, och en i grund djupt kritisk syn på dagens samhällsorganisation.

Nu gäller det att gå i närkamp med problemen utifrån den plattform kongressdebatten gav.

Detta är en utmaning till landstingens företrädare i det gemen-

samma förbundet. Riktningen är given: det gäller att åstadkomma resultat under de tre år som förestår.

Kanske det ändå till slut är så att när man inte har sagt någonting så har man i varje fall inte sagt för mycket.

Över 8 % invandrarelever i grundskolan

SCB har i samarbete med skolöverstyrelsen gjort en kartläggning av invandrarelever och invandrarundervisning i grundskolor och gymnasieskolor våren 1977. Inventeringen har gjorts av skolorna, vilka har lämnat antalsuppgifter dels för skolstyrelsernas informationsbehov, dels för framtällning av central statistik. Begreppet invandrarelev har i undersökningen definierats som elev från hem där minst en av föräldrarna är av utländsk härkomst och har annat modersmål än svenska. Uppgifterna redovisas i en rapport från SCB.

Enligt skolorna fanns våren 1977 inom den kommunala grundskolan och den kommunala och landstingskommunala gymnasieskolan totalt 95 000 invandrarelever.

Läsåret 1976/77 gick totalt 1 028 800 elever i kommunala grundskolor. 8,2 proc av eleverna i grundskolan var invandrarelever. På gymnasieskolans 2-, 3- och 4-åriga linjer gick totalt 178 000 elever varav 9 300, dvs 5,2 proc, var invandrarelever.

Av alla invandrarelever i grundskolan har 33 300 (39 proc) finska som hemspråk. Knappt var fjärde invandrarelev (22 proc) har svenska som huvudsakligt hemspråk. Den tredje stora gruppen är de med jugoslavisk härkomst, som dock är fördelade på åtta olika hemspråk.

I grundskolan kan en elev få stödundervisning i eller på svenska och/eller få stödundervisning i form av studiehandledning på hemspråket. Elev i grundskolan kan vidare delta i (frivillig) hemspråksundervisning, dvs moders-

målsundervisning i annat språk än svenska.

Av invandrarelever i grundskolan har 36 000 elever bedömts vara i behov av stödundervisning, dvs stöd i form av undervisning i eller på svenska eller studiehandledning på hemspråk. Detta innebär att 43 proc av invandrareleverna ansetts behöva stödundervisning (oberoende av om de deltar i sådan undervisning eller ej). Vidare hade 6 proc av invandrareleverna av skolorna bedömts helt sakna kunskaper i svenska eller endast förstå mycket enkelt vardagsspråk. Av invandrarelever med arabiska som hemspråk har 34 proc bedömts helt sakna kunskaper i svenska eller endast förstå mycket enkelt vardagsspråk.

Bland invandrarelever som går i gymnasieskolan har 3 100 (29 proc) finska som hemspråk. De som har svenska som huvudsakligt hemspråk utgör nära en tredjedel (32 proc). Det kan noteras att bland invandrarelever i gymnasieskolan med albanska, arabiska eller turkiska som hemspråk är andelen kvinnor markant lägre än 50 proc.

Enklare för invandrare

Utlänningslagkommittén har lagt fram förslag till förenklad handläggning av ärenden för utlänning som söker uppehålls- och arbetstillstånd. Behandling av ärendena skall kunna ske betydligt snabbare.

Väntetiderna är idag mycket långa för utlänning som kommer till Sverige och söker uppehålls- och arbetstillstånd. Om sådant ärende går hela händelseförloppet ut — sammanlagt via tio instanser för slutligt avgörande i regeringen — kan handläggningen ta över ett år, ibland upp till två år.

Utlänningslagkommittén föreslår ändringar i behandlingsordningen på en rad viktiga punkter. Därigenom skall väntetiderna kunna förkortas avsevärt samtidigt som rättssäkerheten behålles och möjligen ökas.

Enligt kommitténs förslag behandlas utlänningsärenden så här:

1. Utlänning lämnar in an-

sökan om uppehålls- och arbetstillstånd (UAT) hos polisen som har utredningscentraler i Stockholm, Göteborg och Malmö. Medborgarvittne skall vara närvarande vid utredningen om sökanden så önskar.

2. Om polisen finner att utlänning sannolikt inte har tillräckligt starka skäl för att få stanna i landet, skall behov av offentligt biträde anmälas till statens invandrarverk (SIV) som då förordnar ett biträde.

3. Innan polisen lämnar ärendet till SIV skall biträdet ha tagit del av utredningen och ha haft möjlighet att begära komplettering. I normalfall bör då utredningen vara tillräcklig för att SIV skall kunna meddela förpassningsbeslut om ansökan avslås.

4. Det föreslås att utlänningsnämnden avskaffas. Om invandrarverket avslår ansökan om uppehålls- och arbetstillstånd, skall verket samtidigt besluta om förpassning.

5. Besvär över invandrarverkets beslut kan liksom nu föras hos regeringen.

6. Om regeringen då fastställer beslutet om förpassning skall det verkställas av polisen.

Detta förslag innebär förenklad handläggning av ärendena och kortare väntetider. Det innebär också större lekmannainsyn och ökad möjlighet till rättshjälp. Handläggningstiden beräknas vid normalfall bli tre månader och vid besvär hos regeringen cirka sex månader.

Positivt om skyddade verkstäder

Ur *LO-tidningen* 21/77:

Fördomar, för små resurser och undervärdering av arbetsinsatserna är faktorer som allvarligt försvårar rehabiliteringen och anpassningen av arbetshandikappade.

Trots det trivs personer i halvskyddat och skyddat arbete bättre på sina jobb än man gör inom industrin totalt.

Vid Volvo Torslandaverken har man under de senaste åren överfört 10 procent av de anställda i halvskyddat till "fullt arbete". Det framgår av en rapport till sysselsättningsutredningen.

Rapporten bygger på intervjuundersökningar dels vid två verk-

städer för skyddat arbete i Skövde och Göteborg, dels vid halvskyddade arbetsplatser vid Volvo Torslandaverkens monteringsfabrik och vid Volvo Skövdeverkens motorfabrik.

De flesta har mycket lång och positiv arbetslivserfarenhet från den öppna arbetsmarknaden.

Orsaken till att man slutade det senaste arbetet var huvudsakligen sociala eller medicinska förhållanden utanför arbetet, nedläggning av företaget eller driftinskränkningar.

De halvskyddade arbetsplatserna vid Volvo Torslandaverken — där man alltså nått anmärkningsvärt goda resultat när det gäller rehabiliteringen — är helt integrerade i den normala produktionen.

Den fysiska arbetsmiljön är utomordentligt viktig för hur de betingat arbetsföra upplever sin arbetssituation.

I jämförelse med andra undersökningar inom svensk industri visar det sig att arbetsmiljön upplevs mer positivt vid de här undersökta verkstäderna.

Detta gäller framför allt arbets-hastighet, om arbetet är tungt eller ej och arbetsställning.

De positiva upplevelserna visar alltså att de insatta åtgärderna har fått avsedd effekt.

Normalisering av handikappades situation

Alla människor bör ha rätt till en samhällsservice anpassad efter sina behov och förutsättningar. Den servicen bör så långt möjligt lämnas av det samhällsorgan som i normala fall svarar för den.

Minskade särregler för handikappade — med bibehållen garanti för hjälp och stöd — ökar möjligheterna till normalisering och integrering.

Det är två huvudtankar i direktiven till den utredning om omsorgerna för psykiskt utvecklingsstörda, psykotiska barn och flerhandikappade som regeringen har beslutat att tillsätta.

För första gången i en statlig utredning har berörda parter — i det här fallet handikapporganisationen, landstingen m fl — fått tillfälle att ge synpunkter på en

utredning innan direktiven skrivs.

— Den viktigaste utgångspunkten för utredningens arbete är att samhällets insatser måste syfta till att handikappade skall kunna delta i all verksamhet som andra, säger *socialminister Rune Gustavsson*.

— Integrering och normalisering — de vägledande grundsatserna på handikappområdet — förutsätter inte nödvändigtvis att bestämmelser om viss verksamhets tillgänglighet för handikappade är införda i de författningar som reglerar just den verksamheten. Det väsentliga är ju bestämmelsernas syfte, nämligen att integrera människorna i verksamheten.

— Man kan aldrig bortse från att särregler på handikappområdet markerar handikappade som en särgrupp i samhället. Därför anser jag det angeläget att motverka tillkomsten av sådana särregler och minska omfattningen av dem som finns, säger *Rune Gustavsson*.

Den nuvarande omsorgslagen trädde i kraft 1968. Lagen stadgar utvecklingsstördas rätt till vård i särskilda institutioner, undervisning och garanti för den enskildes rättssäkerhet.

Under den intensiva utbyggnad som följde lagen har innehållet i omsorgsverksamheten förändrats påtagligt. Framför allt har utvecklingen lett till integration och normalisering i hög grad.

— Omsorgslagen har haft en grundläggande betydelse för utbyggnaden av samhällets insatser för utvecklingsstörda, säger *Rune Gustavsson*.

— Enligt min mening är det emellertid inte uteslutet att lagens karaktär av särlag för en viss grupp är till men för gruppens integrering. Utredningen bör därför få pröva hur utvecklingsstördas trygghet kan upprätthållas och förstärkas om man minskar antalet särbestämmelser. Kan det visas att förändringar i de här avseendena leder till förbättringar för de utvecklingsstörda — och det är åtskilliga remissinstanser övertygade om — skall förändringarna naturligtvis göras, säger *Rune Gustavsson*.

Bättre information om läkemedel

En utredning har nu tillsatts med uppgift att se över läkemedelsinformationen till såväl läkare och sjukvården i övrigt som allmänheten. Tillsättandet av utredningen får ses mot bakgrund av den senaste tidens debatt om läkemedlen och deras användning, säger statsrådet *Ingegerd Troedsson*.

Det är angeläget att informationsverksamheten samordnas för att bli mer effektiv. Kommittén bör därför föreslå åtgärder som syftar till dels en rationell arbetsfördelning mellan dem som svarar för informationen, dels ett allmänt ökat kostnadsmedvetande i fråga om läkemedel, säger statsrådet i sina direktiv.

Kommittén bör utgå från att socialstyrelsen även i fortsättningen skall ha det övergripande ansvaret för läkemedelskontrollen, vari ingår information som främjar användning av lämpliga läkemedel och förebygger skadeverkningar.

Det är viktigt att läkarna får en för dem särskilt anpassad objektiv information, heter det vidare. Den bör vara så utformad att den tillgodoser läkarnas medicinska och farmakologiska informationsbehov och gör det möjligt för dem att individuellt informera patienterna.

Kommittén skall även överväga om annan sjukvårdspersonal har eller bör få kunskaper för att ge rätt information i läkemedelsfrågor.

De läkemedelskommittéer som idag finns på olika håll bör utvecklas ytterligare, anser statsrådet och ger kommittén i uppdrag att behandla deras framtida roll inom läkemedelsinformationen. Man bör därvid tänka på att även icke sjukhusanknutna läkare får del av de rekommendationer kommittéerna ger ut.

Utredningen skall vidare undersöka hur apoteken på lämpligt sätt skall engageras i läkemedelsinformationen. Man skall då beakta möjligheterna att vidareutveckla redan påbörjad informationsverksamhet till allmänheten, särskilt då till äldre personer.

Apoteken anses också kunna informera om receptfria läkemedel som kan användas vid egenbehandling av enklare åkommor.

När det gäller producenterna

framhålls vikten av att den information de lämnar är väl avvägd och utformad. Kommittén bör överväga om riktlinjerna för producenternas informationsverksamhet är tillräckliga.

Kommittén bör samråda med hälso- och sjukvårdsutredningen, läkemedelsindustriutredningen och kommittén för översyn av inre organisation samt kommande utredning om vissa vårdutbildningar inom högskolan.

Ordförande i utredningen blir professor *Gunnar Dahlström*, överläkare vid lungkliniken, Akademiska sjukhuset i Uppsala.

Recepts giltighet i hela Norden

Från och med 1 september 1977 införs nordisk receptgiltighet. Detta bekräftades av Nordiska ministerrådet (social- och hälsovårdsministrarna) vid det vartannat år återkommande socialpolitiska ministermötet, som i år hölls i Ronneby.

Den nordiska receptgiltigheten innebär att recept utställt av auktoriserad nordisk läkare upp till ett år efter förskrivningen kan expedieras i samtliga nordiska länder. Recept som innehåller narkotika får inte expedieras. Det samma gäller bland annat sprithaltiga preparat. Apoteken kommer att ta ut fullt pris för läkemedlen. Eventuella återbetalningar sker i patientens hemland.

Med tanke på den starka rörligheten mellan de nordiska länderna, både vad gäller arbete och turism, kan reformen förväntas få stor praktisk betydelse.

Unga lagöverträdarens dilemma

Handläggningstider på upp till fem månader är inte ovanliga vid åtalsprövning mot 15—17-åringar. Det konstaterar Brottsförebyggande rådet — BRÅ:s — arbetsgrupp för barn- och ungdomsfrågor i en nyutkommen rapport — Handläggning av ungdomsmål II, 1977: 6.

Att handläggningen drar ut på tiden gör att nödvändiga stöd- och hjälpåtgärder inte har kunnat sät-

tas in tillräckligt snabbt. För att råda bot på detta föreslår nu gruppen enklare handläggningsrutiner som kan leda till betydligt snabbare handlande av myndigheterna.

Åklagar- och socialvårdsmyndigheter har att besluta gemensamt om lämpliga åtgärder mot den unge lagöverträdaren. Arbetsgruppen konstaterar att det komplicerade ansvarsförhållandet mellan rättsvården och socialvården medför avsevärda nackdelar. I ett intressant undersökningsmaterial visar gruppen bl a att remisser till socialvården i vart femte ärende har tagit länge tid än tre månader — något som för den unge måste innebära en oviss väntan.

Det finns också uppenbara risker för att socialvården i sin bedömning påverkas av att den unge kan komma att åtalas. Man försöker hitta åtgärder som skall vara tillräckliga för att åklagaren inte skall åtala. Det kan då bli fråga om repressiva insatser som inte överensstämmer med syftet med de socialvårdande åtgärderna.

Gruppen ifrågasätter inte samarbetet mellan rättsvården och socialvården i dessa ärenden. Man bör i stället försöka utforma ansvarsreglerna så att handläggningen underlättas. Därigenom bör man också kunna minska antalet tillfällen då åklagaren måste hämta in yttrande från socialvården.

De förenklingar i handläggningen som arbetsgruppen för fram har även diskuterats med representanter för de berörda myndigheterna. Gruppen föreslår bl a:

- generell åtalsunderlåtelse utan remiss till socialvården första gången en underårig blir föremål för åtalsprövning och om åtal då inte är påkallat ur allmän synpunkt,
 - slopande av åklagarens överprövning av socialvårdens åtgärd som lämplig reaktion på brott,
 - ett förenklat förfarande när remissyttranden måste inhämtas,
 - ökad information och samarbete mellan myndigheter samt mellan myndigheterna och den unge och hans vårdnadshavare.
- Gruppen diskuterar även de sociala centralnämndernas möjligheter att delegera beslutsrätten till ledamot i nämnden eller till tjänsteman när det gäller yttranden i åtalsärenden.

Nya läglar för gammalt vin

Blir saker och ting annorlunda därför att man byter namn på dem? Troligen känns det så, och det är väl därför myndigheterna, regering och riksdag, i många år har sysslat med ett slags vederdop av skilda samhällsföreteelser. Städerna blev lokalvårdare, fånge blev intern (så småningom också patient), och efter den begripligt nog illa omtyckta fattigvården kom socialvården. Men nu är också den färdig att läggas av. I "Från riksdag och departement" heter det i nr 26/77 i en rubrik "Socialtjänst och socialförsäkringstillägg ersätter den gamla socialvården". Nå, så rysligt gammalt blev inte begreppet socialvård, men däremot börjar ordkombinationsraseriet (23 bokstäver) att få ålderns patina. Kan ni höra utslaget folk på parkbänkarna ivrigt diskutera socialförsäkringstillägg (24 bokstäver)? Men lugn, man hittar förkortningar. Så här heter det i "FR & D" på första sidan:

Den kanske största nyheten i socialutredningens förslag är socialförsäkringstillägget "soft".

Soft skall ersätta den gamla socialhjälpen. Men den får ett betydligt vidare användningsområde, och kommer att betalas ut via försäkringskassorna.

Därmed vill man också ha bort de negativa associationerna kring socialhjälpen och socialvården över huvud taget. Socialtjänsten skall — tänker man sig — integreras på ett helt annat sätt i det dagliga samhällslivet.

Det innebär bl a att den skall ta aktiv del i samhällsplaneringen och mer än nu samverka med andra förvaltningsorgan och med frivilligorganisationer.

En omstridd fråga har varit om man skall tillåta någon form av tvång gentemot vuxna missbrukare. Utredningen redovisar där två alternativ — majoriteten tycker att det räcker med de möjligheter till tvångsinslag som gällande lag ger, medan en minoritet går på samma linje som socialutredningens principbetänkande från 1973 och förordnar ökat

tvång.

"Socialtjänst och socialförsäkringstillägg" är socialutredningens slutbetänkande.

"Soft" betyder mjuk, men i sammanhanget diskuterar man våld!

Fluor och karies

Fluorens användning i dricksvatten i kariesförebyggande syfte skall utredas. Regeringen har bemyndigat statsrådet Ingegerd Troedsson att tillsätta en särskild beredning som skall föreslå åtgärder på grundval av de senaste årens erfarenheter av fluorens effekt i dricksvatten. Beredningen skall också pröva andra alternativa kariesförebyggande åtgärder, t ex saltfluoridering, samt de tekniska förutsättningarna för ett genomförande.

— Denna beredning har tillsatts mot bakgrund av den forskning och de erfarenheter som både inom Sverige och internationellt redovisas om fluorens mycket positiva effekter att förebygga tandsjukdomar, säger statsrådet Ingegerd Troedsson i en kommentar.

— Undersökningar inom Sverige visar att på orter med lämplig fluorhalt i dricksvattnet har såväl barn som vuxna ca 70 procent färre kariesskador än på andra orter med låg fluorhalt i vattnet men ändå väl utbyggd lokal fluorbehandling. Världshälsoorganisationen (WHO) rekommenderade 1975 medlemsländerna att använda fluoridering av dricksvattnet som ett sätt att förebygga tandsjukdomar. Socialstyrelsen har i maj 1977 meddelat anvisningar för fluoridernas användning i kariesprofylaktiskt syfte. En fluorhalt av 1—1,2 mg/l framhålls därvid som lämplig. Trots mycket noggranna undersökningar i och utom Sverige har inga negativa följder härvid kunnat upptäckas. Orter som redan har lämplig naturligt fluorhalt är bl a Uppsala och Eskilstuna. Enligt beräkningar skulle ca 70 procent av barnen kunna nås med vattenfluoridering. Därmed skulle kariesfrekvensen successivt kunna nedbringas så att vårdbehovet inom barntandvården

på grund av karies kunde reduceras med en årsarbetsinsats av ca 400 tandläkare.

Om nu erfarenheterna är så oerhört positiva, vad är det då som skall utredas? Jo, förmodligen ytterligare utvidgning av fluorideringen. Kan inte en departementstjänsteman klara ut det per telefon?

Den stora utredningsivern borde nog då och då utredas.

Den svenska ärligheten!

Sverige leder europaligan beträffande butiksstölder. Våldet ökar och blir grövre. Enligt statistiken är svinnet i detaljhandeln minst två procent av omsättningen — ofta större än vinsten. Totalt försvinner varor till ett värde av ca 1,5 miljarder kronor.

Det sade direktör Per Schierbeck, Sveriges Köpmannaförbund, vid Handels Dag 77. Det betyder, sade han, att värdet av butikstillgreppen varje år är högre än hela skohandelns eller sporthandelns försäljning.

Sverige ligger på en föga smickrande tättplats beträffande butikstölderna. Enligt Per Schierbeck har inget annat Västeuropeiskt land fler butiksstölder än Sverige. Antalet stölder på 100 000 invånare är 314. På andra plats kommer Västtyskland med 304. Norge har bara 50.

I samtliga Västeuropeiska länder ökade butikstölderna perioden 1963—1973 snabbare än annan brottslighet.

Genom en informationsmiss från myndigheterna tror folk att små snatterier är tillåtna. Denna uppfattning måste bort. Vi inom handeln kräver att samhället genom information gör klart för allmänheten att snatteri är kriminellt sade Per Schierbeck.

Internationell psykiatrisk rehabiliteringskongress

En internationell psykiatrisk rehabiliteringskongress äger rum den 11—15 september 1978 vid regionsjukhuset i Örebro. Vid kongressen behandlas olika aspekter på psykiatrisk sjukvård och rehabilitering.

Det vetenskapliga programmet är organiserat i symposier, fria föredrag och ett "tyckar-torg".

För vidare information och för erhållande av det preliminära programmet kontakta Siegfried Rost, klinikchef, psykiatriska rehabiliteringskliniken, Regionsjukhuset, 700 04 Örebro 4. Tel 019/13 02 00.

socialmedicinsk tidskrift

ISSN 0037-833 X

Prenumerationspris (inklusive moms.)

Helår kr 60, halvår 35

Studerande helår kr 35.

Tidskriften utkommer med 10 nummer per år (1 per månad utom juli och augusti).

Lösnummer kr 8: — (exkl. moms.)

Atergivande helt eller delvis av originalartiklar ur smt utan angivande av källan förbjudes.

Utgivningsplan 1977

Nummer	1	2	3	4	5—6	7	8—9	10
Utkommer	21/1	18/2	18/3	22/4	10/6	16/9	4/11	9/12
Sista manusdag för annonser:								
sättning	13/12	14/1	11/2	16/3	3/5	12/8	30/9	4/11
helt material	16/12	19/1	16/2	21/3	6/5	17/8	10/10	14/11

Prenumerationsavdelning:

Fack, 104 01 Stockholm 60

Tel. 08/87 34 91 Postgiro 1179-1

Annonsavdelning:

Maud Jacobsson, Alströmergatan 18, 112 47 Stockholm. Tel. 08/51 21 13, 51 67 60

Annonspriser:

Omslagets andra och tredje sida kr 1 100, fjärde sida kr 1 200,

helsida kr 1 000, halvsida kr 600, kvartsida kr 375.

Spalthöjd 210 mm, spaltbredd 70 mm, sidans bredd (2 spalter) 150 mm.